

David Hewson

POPPENHUIS

ISBN 978-90-225-6800-2
ISBN 978-94-0230-005-5 (e-boek)
NUR 305

Oorspronkelijke titel: *The House of Dolls*
Vertaling: Henny van Gulik
Omslagontwerp: Wil Immink Design
Omslagbeeld: Wil Immink Design / Thinkstock
Zetwerk: Mat-Zet bv, Soest

© 2014 David Hewson. All rights reserved.
© 2014 voor de Nederlandse taal: Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

DEEL I

Maandag 17 april

‘Vos?’

Laura Bakker liep door alle zalen van het Rijksmuseum naar hem te zoeken.

‘Pieter Vos?’

Een tengere man van gemiddelde lengte, in een lichtgroene winterjas die betere tijden had gekend, zat met opgetrokken schouders op een bank voor het grootste poppenhuis dat ze ooit had gezien. Vos leek zowel jong als oud. Zijn postuur, zijn lange bruine haar en zijn gekreukte, versleten kleding deden vermoeden dat hij van middelbare leeftijd was, maar zijn gezicht was rimpelloos en stond geïnteresseerd en alert. Het gezicht van een favoriete leraar of een meelevende, geduldige priester. En in zijn blauwe ogen, die met een starende blik op het poppenhuis gericht waren, lag de glans van het aardewerk op de schoorsteenmantel in haar geboortestad Dokkum. Een vaste blik. Intelligent.

Ze had het dossier gelezen voordat De Groot haar op pad had gestuurd vanaf het politiebureau in de Marnixstraat, dat op korte fietsafstand van het museum lag. Pieter Vos, negenendertig. Hij had twee jaar eerder ontslag genomen als rechercheur bij datzelfde bureau, nadat het onderzoek naar de verdwijning van zijn dochter Anneliese op niets was uitgelopen. Hij leidde nu een sober, bohemiënachtig bestaan op een woonboot in de Jordaan en leverde een moeizame strijd om het hoofd boven water te houden met zijn schamele uitkering.

Ze haalde de map tevoorschijn die ze had meegebracht. De inhoud viel eruit en de vloer werd bezaaid met papieren en foto’s. Ze vloekte. Hoofden draaiden zich om. Ze raapte de documenten en foto’s bij elkaar en propte ze weer in de map.

Inmiddels zat hij naar haar te staren met een blik die ze kende, die zei... *wat een stuntel*.

‘Vos?’ vroeg ze, terwijl ze een vluchtige blik op de foto in zijn personeelsdossier wierp om er zeker van te zijn dat dit de juiste man was. Op de foto zag

Vos er nog jongensachtiger uit dan nu. De gebeurtenissen hadden hem ouder gemaakt.

De Groot was zijn baas geweest. Ook een goede vriend, had ze begrepen. Hij was zwaar aangeslagen door het vertrek van Vos en het verlies van een vermaard lid van het Amsterdamse korps aan – ja, waaraan eigenlijk?

Een poging zijn bouwvallige woonboot in de Prinsengracht op te knappen, op hoogstens vijf minuten loopafstand van het bureau waar hij had gewerkt. In krantenknipsels van enkele jaren eerder werd Vos geprezen als een kwelgeest van de Amsterdamse onderwereld, een rustige, bescheiden rechercheur die met een schouderophalen en een glimlach de bendes in de stad in de pan had gehakt. Niet dat er veel over hem geschreven was. Hij had tijdens zijn werk de schijnwerpers gemeden en was ze ontvlucht toen zijn eigen dochter vermist raakte. Volgens de kranten was hij ontredder bij de gedachte dat zijn toewijding als politieagent mogelijk tot haar ontvoering had geleid. Toen het onderzoek niets had opgeleverd, had Vos ontslag genomen. Anneliese was de zoveelste naam in de dossiers van vermiste personen. Een dossier in het archief dat digitaal stof vergaarde.

Er kwam een snoer uit zijn zak, hij had oortelefoontjes in. Ze boog zich naar hem toe, trok ze voorzichtig uit zijn oren en hoorde tot haar verbazing de harde bluesrock van ‘Willie the Pimp’ eruit komen.

‘Pieter Vos?’ vroeg ze nog eens. Toen raakte ze zijn arm aan, zonder precies te weten waarom. Het lange ongekamde haar en de sjofele kleren gaven de man iets kwetsbaars. Het was moeilijk deze rustige, in gedachten verzonken man te associëren met de rechercheur die zo veel criminelen in de gevangenis had doen belanden. ‘Je hebt geen tijd om naar Zappa te luisteren. Commissaris De Groot wil je spreken. Pak je spullen. We moeten gaan.’

‘Wat weet jij van Zappa?’ vroeg hij op vriendelijke, geamuseerde toon.

‘Mijn vader vond hem goed. Hij draaide die nummers de hele avond als hij de kans kreeg. Schiet nou maar op, we moeten gaan.’

‘Waarom stuurt Frank kinderen op me af?’ vroeg hij, en toen stopte hij de oortelefoontjes weer in zijn oren.

Ze ging naast hem op de bank zitten, sloeg haar armen over elkaar, dacht even na, stak haar hand in zijn zak en trok het snoertje van de oortelefoontjes los.

De uitdrukking op zijn gezicht was een mengeling van verbazing en verontwaardiging.

‘Een mooi ding,’ zei Bakker, wijzend naar de pronkcast voor hen.

Het poppenhuis van Petronella Oortman was zeer gedetailleerd vormgegeven, en een flinke kop groter dan Pieter Vos. Een Amsterdams grachtenpand in miniatuur. Drie verdiepingen, elk met drie kamers en een aangrenzend trappenhuis. Een keuken, een ontvangkamer, een kinderkamer, meubels en

schilderijen, serviesgoed en fijne miniatuurgordijntjes. Hij kon zijn ogen er niet van afhouden, en ze wist waarom.

‘Ik ben Laura Bakker, vierentwintig jaar en geen kind meer.’

Toen hij haar met zijn helderblauwe ogen aankeek, had ze niets meer te zeggen.

‘Mis je de groene akkers van Friesland, Laura?’

Hij hoorde het aan haar accent. Amsterdammers keken neer op alles wat niet uit de hoofdstad kwam. Ze kwam van buiten. De mensen daar waren simpel, dom zelfs.

‘Friesland heeft meer dan groene akkers,’ zei ze.

‘Wat doet je vader als hij niet naar Zappa luistert?’

‘Hij was boer.’

Ze was lang, slungelig zelfs. Haar fijne rode was lang, zo te zien, maar ze droeg het in een paardenstaart, praktisch tijdens het werk. Laura Bakker schonk niet veel aandacht aan haar uiterlijk. Haar langwerpige gezicht was bleek en oninteressant, vond ze zelf. Niet veel anders dan toen ze zeventien was.

‘Mis je hem?’ vroeg hij.

‘Ja, maar hij is dood,’ zei ze. ‘Mijn moeder ook. Niet dat dat er iets toe doet. Pak je spullen nou maar, oké?’

Hij verroerde zich niet.

Ze haalde een andere map uit haar tas en liet ook de inhoud daarvan bijna op de vloer vallen. Hij keek haar met een opgetrokken donkere wenkbrauw aan. Toen legde ze een foto op zijn schoot. Vos wierp er een vluchtige blik op en keek toen weer naar het poppenhuis.

‘Het heeft Petronella twintig- of dertigduizend gulden gekost. Net zo veel als haar herenhuis in de Warmoesstraat, schat ik. Dat tegenwoordig waarschijnlijk een coffeeshop is, waar slechte marihuana wordt verkocht aan dronken Britten.’

‘Hoe wist je mijn naam?’

De blauwe ogen keken haar weer aan. Nieuwsgierig en ondeugend.

‘Ik kan toveren. Heb je de dossiers niet gelezen?’

‘Daarin stond niks over tovenarij. Genoeg andere dingen...’

‘Oortman was een rijke weduwe. Haar geld was afkomstig uit de zijdehandel. In dezelfde tijd dat de handel in slaven en specerijen tot grote bloei kwam. Dus misschien...’ Hij streek over zijn kin en zocht naar het juiste woord. ‘Misschien is het tegenwoordig niet veel anders dan toen.’

‘De Warmoesstraat? Koop je daar je drugs?’

‘Ik zei dat de drugs daar slecht zijn.’

‘Die zijn overal slecht, Vos.’

‘Jij bent nog jong, Laura. Wat weet je nou helemaal?’

‘Ik weet dat de dochter van de locoburgemeester wordt vermist. Katja Prins. Blijkbaar niet voor het eerst. Maar...’

‘Frank heeft me gebeld. Hij zei dat hij hun nieuwe aspirant naar me toe zou sturen. Een simpel meisje van het platteland dat het idee had dat ze in Dokkum dronken automobilisten kon betrappen. Toen dat niet gebeurde, dacht ze dat ze verschil kon maken in Amsterdam. Hij gaf me je naam.’

Het bloed steeg naar haar gezicht. Haar vingers omklemden werktuiglijk het eenvoudige zilveren kruisje aan het halskettinkje dat over haar effen zwarte trui hing.

‘Met “simpel” bedoelde hij vast en zeker... onbedorven,’ voegde Vos er met zijn zachte, bedeesde stem aan toe. ‘Niets onbetamelijks. Hij zei dat je een patrouilleauto in de prak hebt gereden...’

Daar wilde ze het niet over hebben.

‘Jouw dochter is ontvoerd door een man met een obsessie voor poppen. Er is iets vergelijkbaars aan de hand met de dochter van Prins...’

Ze keek naar de foto die op zijn schoot lag. Een antieke porseleinen meisjespop in een wit schortjurkje met daarnaast een politielabel dat aangaf dat het bewijsmateriaal was. De pop had een pluk blond haar in haar rechterhand. Op de voorkant van het schortjurkje zat een grote bloedvlek.

Haar lange wijsvinger wees naar het grote poppenhuis.

‘Lijkt precies op de pop in het Oortman-huis, nietwaar? En op de pop die hij jou heeft gestuurd? Op het bloed en het haar na.’

Vos slaakte een zucht.

‘In mijn geval zat het haar in de linkerhand. De bloedvlek was kleiner.’

‘Katja woonde op een etage op de Wallen...’

‘De dochter van de man die de gemeenteraad leidt woonde dus in de rosse buurt? Zegt je dat niks?’

‘Ze is een week geleden voor het laatst gezien. We onderzoeken of het bloed en de haren van haar zijn. De pop is vannacht voor het huis van haar vader neergelegd. In een kartonnen lijkstijte. Net als bij jou in de Marnixstraat...’

Geen verbazing. Alleen een trieste, gelaten glimlach. Het leek zijn natuurlijke gezichtsuitdrukking.

‘Heeft Frank je verteld dat de vrouw van Wim Prins zeventien jaar lang mijn vrouw is geweest? De moeder van Anneliese?’

Ze trok wit weg.

‘Nee.’

‘Amsterdam is een kleine stad. Niet zo klein als Dokkum...’

Vos keek weer naar de kamertjes, de meubeltjes, het poppetje dat vier eeuwen eerder in een kinderkamertje was geplaatst.

‘Katja is een geschifte junkie,’ zei hij, bijna tegen zichzelf. ‘Net als haar

moeder. Die heeft zelfmoord gepleegd. Het meisje heeft de pest aan haar stiefmoeder. Dat is oude koek.'

'Vos...'

'Ze heeft al eerder geprobeerd haar vader geld af te persen. Hij weigert altijd aangifte te doen. Ze schijnt een wrede fantasie te hebben...'

'En als je je vergist? Als dit de man is die ook je dochter heeft ontvoerd?'

Hij haalde zijn schouders op.

'Dan verwacht ik dat je beter werk levert dan ik destijds. Neem me niet kwalijk.' Hij stond op van de bank, maakte een verontschuldigend gebaar en haalde een sleutelbos tevoorschijn. 'Ik moet ervandoor...'

'Denk je dat je hem hier zult zien? Dat het zo makkelijk zal gaan? Dat hij aan komt lopen en jij weet dat hij het is?'

Haar woorden leken hem teleur te stellen.

'Nee,' antwoordde Vos. 'Maar ik wil dat hij mij ziet. Dag, aspirant Bakker. Ik wens je succes in je loopbaan.'

Toen stak hij het snoer weer in de telefoon in zijn zak, deed de oortjes in en vertrok.

2

Jimmy Menzo zat in een koude kelder vlak bij het grijsbruine bakbeest van de Oude Kerk. Het gedempte gedreun van een pijporgel zweefde door het hoge raam naar binnen. Buiten, in de schaduw van de logge kerk, namen de eerste ochtendhoeren verleidelijke houdingen aan achter het raam van hun peeskamer en wuifden ze uitnodigend naar de toeristen, die met grote ogen door de straat slenterden.

Sommigen bleven staan. Anderen liepen door naar de coffeeshops. Of het nu via drugs of via seks was, in beide gevallen vond het geld uit hun portefeulles zijn weg naar hem. De stad was een geldautomaat. Dat zou nooit veranderen.

Menzo was op zijn negentiende de achterbuurten van Suriname ontvlucht en had de ellende van Zuid-Amerika verruild voor Nederland, een harde, nieuwe wereld die hij binnentrad met niets meer dan een handvol guldens op zak, twee krachtige vuisten vol littekens en een hoofd vol afgunst en eerzucht.

Twee jaar later woonde hij in een herenhuis aan het water, niet ver van de rosse buurt met zijn coffeeshops en bordelen, de peeskamers die werden verhuurd aan de freelancehoeren en, het winstgevendst van alles, een vaste greep op de drugsdistributie in de wijk die in de volksmond 'de Wallen' werd genoemd.

Het hart van Amsterdam, van het Centraal Station in het noorden tot aan het Spui, van de Nieuwmarkt tot aan het Damrak, behoorde toe aan de man die de krotten van Paramaribo had verlaten met niets dan wat haveloze kleren en een paar honderd Amerikaanse dollars die hij had ingepikt na een mislukt cocaïne-transport.

Hij had deze beloning verdiend. En door puur geluk was zijn laatste concurrent, Theo Jansen, in de gevangenis beland.

Dat was inmiddels twee jaar geleden. Er waren vierentwintig maanden voorbijgegaan waarin Menzo dag en nacht strijd had geleverd om Jansens imperium geheel en al in handen te krijgen. Hij had loyaliteiten doen omslaan door middel van geld, overreding, harde vuisten of zo nodig de loop van een pistool.

Het was een soort oorlog, en zoals de meeste hedendaagse conflicten zou deze nooit eindigen.

Tegenover hem aan tafel zaten nu twee jongens zenuwachtig te draaien. Ze waren ongeveer zo oud als Menzo was toen hij in Nederland aankwam met een vals paspoort en een vervalste werkvergunning. Net zo gewetenloos, hardvochtig, op zoek naar een grote kans. Uit Suriname, vroeger een klein stukje Nederland aan de rand van Zuid-Amerika. Kleine, gedrongen schurken in de dop, die pas in de stad waren aangekomen. De ene droeg een glimmend blauw trainingspak, de andere zo'n zelfde pak in het rood.

Er lagen vier wapens op de gebutste houten tafel. Twee machinepistolen en twee halfautomatische Walther P5's, die ook door de politie werden gebruikt. Wat geen toeval was, al zei hij dat niet.

De twee in elkaar gedoken, angstige jongens die tegenover hem zaten, konden hun ogen er niet van afhouden.

'We waren eigenlijk van plan om langer te blijven,' zei Blauwe Jongen. De dapperste.

Menzo gooide een diplomatenkoffertje op de tafel en maakte het open. Ze werden stil en starden naar de bundeltjes groen geld.

'Vijftigduizend Amerikaanse dollars. Twee Antilliaanse paspoorten. Twee tickets naar Kaapstad. Businessclass.'

'Businessclass,' echode Rode Jongen, terwijl hij zijn hand uitstak naar het koffertje.

Een hees rokershoestje. Menzo was ongeveer even groot, gedrongen en sterk, niet een man die een gevecht uit de weg ging. Hij had een pokdalig, nors gezicht, kleine ogen en een donkere huid.

Hij gaf de jongens een vel papier waarop in Miriams keurige, vrouwelijke handschrift een adres op de Prinsengracht was geschreven.

'Miriam zal jullie de details geven. Als de klus is geklaard ga je daarnaartoe. Het is een winkel. Daar krijgen jullie het geld en de tickets.'

Ze keken naar het vel papier als domme schooljongens die onbegrijpelijk huiswerk meekregen.

'Wanneer kunnen we terugkomen?' vroeg Blauwe Jongen.

'Jullie komen niet terug. Jullie pakken het geld en doen wat ik heb gedaan. Jullie gaan je eigen weg. Ik heb daar vrienden. Die kunnen jullie op weg helpen.'

De twee jongens keken elkaar aan.

'Wat voor winkel is het?' vroeg Rode Jongen.

Menzo vond hun domme vragen grappig. Hij doorzocht de zakken van het jasje van zijn zwartzijden, trendy, getailleerde, nauwsluitende pak. Het was op maat gemaakt door een kleermaker in Bangkok, waar hij naartoe ging voor zaken en ook een beetje voor zijn plezier.

Twee visitekaartjes met hetzelfde mooie plaatje op de voorkant. Een miniatuur Amsterdams grachtenpand van hout. Piepkleine roze stoeltjes met nog kleinere poppetjes erop.

Poppenhuis aan de Prinsengracht.

Het Poppenhuis aan de Prinsengracht. Hij gaf de jongens ieder een kaartje.

‘Poppen?’ vroeg Rode Jongen.

‘Wees maar niet bang,’ zei Menzo. ‘Die zijn er niet meer. Iemand heeft een tijdje geleden alle mooie spullen weggedaan.’

‘Er woont hier een zus van me,’ zei Blauwe Jongen. ‘Ze is pas aangekomen. Ze werkt in een van je restaurantjes. Ze heeft me nodig. Als ik wegga...’

‘Ik zorg wel voor je zus. Ik promoveer haar tot bedrijfsleider. Geef haar een eigen bar. Of zoiets.’

Een brede, vriendelijke glimlach.

‘Jullie kunnen het iedereen vragen. Als je doet wat Jimmy Menzo van je vraagt, raakt niemand je met een vinger aan. Ik zorg goed voor mijn mensen. Zelfs als ze ergens anders zijn.’

‘Hebben we iets te kiezen?’ vroeg Blauwe Jongen, en Menzo kreeg het idee dat hij deze Surinaamse snottaap, net geland, twee moorden op zijn naam, achternagezeten door de politie op het vasteland en in het Caribisch gebied, misschien had onderschat.

‘Tuurlijk heb je iets te kiezen.’

Hij stak een sigaret op en luisterde naar de astmatische tonen van het kerkorgel in de verte. Buiten was het voorjaar. Nog steeds koud, met regenbuien tussen korte zonnige periodes door.

Hij haalde het koffertje van tafel en zette het op de vloer. Ze keken naar de wapens.

Menzo stond op en glimlachte naar hen. Hij griste met zijn rechterhand het dichtstbijzijnde machinepistool van de tafel en zwaaide met de loop voor het gezicht van Rode Jongen en toen voor dat van Blauwe. De hele tijd lachend.

‘Miriam?’ riep hij.

De deur ging open. Ze was langer dan Menzo en had de lichaamsbouw van een basketbalspeler. Ze liep tegen de dertig. Ze had een langwerpige gezicht, kwart Chinees, zei ze, en hij geloofde haar. Ze kwam uit Trinidad en sprak amper Nederlands. Alleen maar Engels.

‘Wat is er?’ vroeg ze.

Ze droeg een bruine bontjas. Wat voor bont het was wist hij niet en het kon hem ook niets schelen. Ze kreeg zo veel geld als ze wilde, ze gaf er genoeg voor terug.

‘Deze jongens kunnen de klus niet aan,’ zei Menzo. ‘Breng ze naar het sta-

tion. Zet ze op een trein, maakt niet uit waarheen. Ze maken me pijnlijk.’

De Surinaamse snotapen schoven heen en weer op hun stoel en keken elkaar met hun domme jonge ogen aan.

De vrouw kwam de kamer in, slingerde de jongens een paar grove Engelse verwensingen naar het hoofd en keek hen met haar grote, witte, starende ogen woedend aan.

‘Vijftigduizend dollar? Hoeveel verdienen jullie nou helemaal in Paramaribo?’

Stilte.

Ze boog zich over hen heen. Haar aanwezigheid had zowel iets verleidelijks als iets dreigends. Menzo genoot elke keer weer van haar vermogen een man bang te maken en tegelijkertijd verlangen bij hem op te wekken.

De jongens huiverden van angst. Voor haar meer dan voor hem.

‘Hoeveel...?’ vroeg Miriam nog eens.

‘Je hebt niks aan geld als je niet blijft leven,’ mompelde Blauwe Jongen.

Haar lange vingers verstrengelden zich in zijn sluike, vette haar en schudde zijn hoofd heen en weer. Hard. Menzo keek grinnikend toe.

‘Jullie blijven leven, jongen!’ schreeuwde ze tegen hen. ‘Jullie krijgen een beter leven dan wij hadden toen we pas hier waren. Jullie krijgen de kans om ergens te wonen waar het warm, goedkoop en zonnig is. Waar niemand jullie kent. Hoe moeilijk kan dat zijn?’

De jongens keken naar de vloer. Menzo legde het lange, zwarte wapen weer naast de andere op de tafel.

‘Helemaal niet moeilijk,’ zei hij. Hij maakte het koffertje weer open, haalde er een bundeltje dollarbiljetten uit en wapperde ermee voor hun gezicht.

‘Wat moeten we doen?’ vroeg Rode Jongen.

De strijd was gewonnen.

‘Alles wat Miriam jullie zegt. Jullie vlucht naar Londen vertrekt om zes uur. Met het ontbijt zijn jullie in Kaapstad, met een nieuw leven voor je.’

Hij klopte zachtjes op het zwarte pistool.

‘Horen jullie dat? Een nieuw leven. Een beetje dankbaarheid zou niet misstaan.’

Menzo wachtte af. Miriam Smith wachtte af, leunde achterover op haar hakken en sloeg haar armen over elkaar.

‘Bedankt,’ zei Rode Jongen gehoorzaam.

‘Ja,’ zei Blauwe Jongen, en hij stuurde naar de koude stenen vloer.

Zoals gewoonlijk had de vrouw in het bewakerskantoor met wie Vos bevriend was geraakt op Sam gepast. Hij haalde het hondje op, bedankte haar en ging met hem naar buiten. Het was droog. Hij zette de wit-met-beige fox-terriër in de mand aan het stuur van zijn roestige zwarte fiets, stelde het plastic windscherm bij, haalde twee elastiekjes uit zijn jaszak en deed ze om de onderkant van de wijde pijpen van zijn allesbehalve modieuze, gekreukte, versleten spijkerbroek om te voorkomen dat ze tussen de ketting kwamen.

Zappa had plaatsgemaakt voor Van Halen. Hij trok de oortelefoontjes uit zijn oren en stopte ze in zijn zak. Hij wierp een blik op zijn spijkerbroek, de oude zwarte fiets en de hond voor in de mand en voegde zich in het ochtendverkeer voor de rit van tien minuten naar zijn woonboot in de Prinsen-gracht.

Fietsers en trams. Auto's en bromfietzers. Daartussen verbouwereerde toeristen die ogen te kort kwamen.

Hij had Frank de Groot ronduit gevraagd of er nieuws was over Anneliese. Het kleinste stukje bewijs dat haar in verband bracht met de dochter van Prins, de pop buiten beschouwing gelaten. De stilte die op zijn vraag volgde was veelzeggend geweest.

Het pas anderhalf jaar oude hondje draaide drie keer in het rond en ging toen rustig liggen in de mand, maar verveelde zich al snel, en toen de fiets vaart meerderde langs het Leidseplein richtte hij zich op en stak zijn lange neus en baard in de wind. Verrukt draaide hij zijn kop heen en weer, zijn bek open, zijn witte tanden ontbloot in een grijns.

Bij de eerste regendruppel zou hij zich weer achter het windscherm terugtrekken. Maar het voorjaar kwam tevoorschijn van achter de grijze sluier van de winter. De linden bestrooiden de straten met hun gevleugelde zaadjes, als hoge standbeelden die lichtgroene confetti uitstrooien over een bruidsstoet. De hond zou zich koesteren in de zon tussen de oude groente- en bloempotten op het dek en genieten van zijn tweede lome zomer op het water en van de aandacht van de alles fotograferende toeristen. Vos ook, alleen minder op-

vallend. En voor het eind van het jaar zou het werk aan de boot eindelijk klaar zijn. Hij zou alvast kunnen nadenken over wat hij daarna ging doen.

Achter hem klonk luid belgerinkel en een woedende woordenwisseling in het Engels. Toen hij het lange, rechte fietspad langs de gracht op reed, verscheen Laura Bakker opeens naast hem, hard trappend, mopperend over de toeristen.

Ze reed op een roestige olijfgroene opoefiets met een hoog stuur, met kaarsrechte rug. Een pluk rood haar was losgeraakt uit haar paardenstaart en wapperde achter haar aan in de voorjaarswind. Het grijze broekpak leek thuis te horen in de jaren zeventig. In zekere zin gold dat ook voor Laura Bakker.

Hij zag dat ze in haar ene hand haar telefoon vasthad. Ze telefoneerde tijdens het fietsen en lette niet op waar ze reed. Erger nog, ze was aan het sms'en. Terwijl hij naar haar keek liet ze het toestel bijna vallen. Ze kon het nog net voorkomen met de snelle reactie van iemand die zelf wist hoe onhandig ze was.

'Vos! Vos!' riep Bakker toen ze de telefoon weer stevig vasthad. 'Luister nou! Wacht even! Commissaris De Groot wil dit persoonlijk met je bespreken.'

Een rondvaartboot in de gracht minderde vaart. Een groep mensen voorin maakte foto's van hen. Sam, met zijn pootjes op de rand van de mand, zijn kopje in de wind, schudde zijn vacht als een model dat voor de camera poseert.

'Waarom heeft De Groot in godsnaam jou gestuurd? Uitgerekend jou?' vroeg Vos, terwijl hij strak voor zich uit bleef kijken.

'Wat is er mis met mij?' Ze leek beledigd te zijn. 'Dat ik uit Dokkum kom betekent niet dat ik een debiel ben.' Ze wierp een blik in de richting van de Marnixstraat. 'Wat de mensen ook mogen denken.'

'Dat bedoelde ik niet,' mompelde Vos. Hij zigzagde door een meute slenterende toeristen op het fietspad en reed toen snel door.

'Je hondje is een schatje,' merkte Bakker op toen ze hem had ingehaald. Hij glimlachte. Heel even leek ze een naïef meisje dat net was afgestudeerd en de wereld in het algemeen probeerde voor zich te winnen en serieus te nemen.

'Je kent hem niet,' zei Vos.

'Ik heb altijd een schoothondje willen hebben. Wij hadden alleen waakhonden.'

Hij verstijfde van verontwaardiging.

'Een schoothondje? Sam is geen schoothondje.'

Nu leek Laura Bakker juist bang te zijn dat ze hém had beledigd.

'Wat is hij dan wel?'

Ze naderden de lichte helling van een brug. Vos trapte harder en liet haar weer achter zich. Hij liet zijn stuur los en wierp wanhopig beide armen in de lucht.

De toeristen op de rondvaartboot die hen met hun blik volgden, genoten volop. Een ruzie tussen Amsterdammers. Misschien zelfs tussen minnaars.

Ze had hem snel weer ingehaald. Er waren meer plukken haar uit haar paardenstaart losgeraakt, die achter haar aan wapperden.

‘Dit is kinderachtig,’ zei Laura Bakker.

‘Achtervolgd worden langs de gracht door een groentje dat nog niet droog is achter de oren, dat is kinderachtig,’ klaagde hij, en toen besefte hij hoe nuk-kig het klonk. ‘Arresteer me en hou hiermee op.’

‘Ik kan geen arrestaties verrichten. Dat mag ik niet. Commissaris De Groot gelooft niet dat Katja probeert iemand af te persen. Hij denkt dat dit te maken heeft met de verdwijning van je dochter...’

Genoeg. Hij stak zijn hand uit om de hond tegen te houden en bracht de fiets abrupt tot stilstand. Het diertje blafte vrolijk, alsof het een spelletje was.

‘Zoals ik al zei: Frank heeft me vanochtend gebeld,’ zei hij toen Laura Bakker naast hem stilstond. ‘Niemand heeft losgeld geëist voor mijn dochter. Niemand heeft me de kans gegeven haar te redden. Als...’

‘Had je veel geld?’

‘Ik zou het bij elkaar geschraapt hebben. Als hij erom had gevraagd. Maar dat deed hij niet. Geen geld en ook niets anders. De ene dag was Anneliese er nog en toen...’

Komende juli drie jaar geleden. Het leek wel gisteren. Of een totaal ander leven. Tragedies gebeurden buiten de normale tijd en alledaagse conventies. Ze hadden het verbijsterende vermogen om tegelijkertijd te vervagen en scherper te worden. Het een plekje geven en doorgaan met je leven was onmogelijk. Dat waren holle frasen van therapeuten. De pijn was zo hardnekkig dat die op den duur gewoon werd, zoals kiespijn of fantoompijn in een geamputeerd been.

‘Ik heb genoeg van dit gehakketak,’ zei ze kortaf. ‘Commissaris De Groot zegt dat hij je hulp nodig heeft. Ik had begrepen dat jullie vrienden zijn. Dit is echt niet het enige wat hij aan zijn hoofd heeft.’

Vos gromde, een gewoonte die hij van de hond had opgepikt, en zette de pedalen weer in beweging. Ze hield hem bij, ze trapte gestaag, ongehaast, haar lompe schoenen sloegen af en toe tegen het frame. Een klungelige jonge vrouw. Zo’n struikelende, stuntelende ingénue uit de provincie die de door de wol geverfde agenten van bureau Marnixstraat rauw lustten.

‘Natuurlijk niet,’ zei hij. Hij deed zijn best om een redelijke toon aan te slaan. ‘Dit is Amsterdam. Hoe zou dit het enige kunnen zijn?’

De woonboot, een lelijk, zwart bakbeest in de Prinsengracht, onder straatniveau, was vanaf de weg bijna niet te zien. Het was de goedkoopste boot op de markt geweest toen Liesbeth en hij hun etagewoning hadden verkocht, het geld hadden verdeeld en ieder hun eigen weg waren gegaan. Er moest erg veel